

LIIKENNEVALIOKUNNAN MIETINTÖ 17/2002 vp

Hallituksen esitys eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä, laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta, laiksi valmismatkalain 24 §:n muuttamisesta sekä Montrealissa 25 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn kolmannen lisäpöytäkirjan irtisanomisen hyväksymisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 24 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt liikennevaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä, laiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta, laiksi valmismatkalain 24 §:n muuttamisesta sekä Montrealissa 25 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn kolmannen lisäpöytäkirjan irtisanomisen hyväksymisestä (HE 184/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Yrjö Mäkelä, liikenne- ja viestintäministeriö
- lähetystöneuvos Katri Silfverberg, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Antti Leinonen, oikeusministeriö
- lakimies Susanna Metsälampi, Ilmailulaitos
- lakimies Marianne Kajander, Kuluttajavirasto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

— Finnair Oyj.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vuonna 1999 tehdyn, eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä tehdyn niin sanotun Montrealin yleissopimuksen. Sopimuksessa määrätään muun muassa matkustajien, matkatavaran ja tavarankansainvälisissä ilmakuljetuksissa tarvittavista

kuljetusasiakirjoista, rahdinkuljettajan vastuusta ja vakuuttamisvelvollisuudesta sekä toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Asiallisesti sopimuksen määräykset vastaavat pääpiirteissään Suomessa nykyisin sovellettavaa sääntelyä.

Yleissopimus on jaetun toimivallan sopimus, jonka määräyksistä osa kuuluu Euroopan yhtei-

sön yksinomaiseen toimivaltaan. Euroopan unionin neuvosto on keväällä 2001 päättänyt, että yleissopimus ratifioidaan yhteisön puolesta. Esitykseen sisältyvät lainsäädäntöehdotukset koskevat jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan kuuluvien sopimusmääräysten täytäntöönpanoa.

Ehdotuksen mukaan Montrealin yleissopimuksen määräyksiä sovellettaisiin pääsääntöisesti myös kotimaisissa ilmakuljetuksissa. Yleissopimuksen voimaansaattamiseksi hyväksyttyyn yhteisön asetukseen sisältyviä, matkustajien asemaa parantavia säännöksiä sovellettaisiin eräiltä osin sellaisissakin ilmakuljetuksissa, jotka eivät kuulu yhteisösääntelyn soveltamisalaan.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi valmismatkalain muuttamisesta.

Ehdotuksen mukaan matkanjärjestäjän vastuu määräytyisi aina kuljetusta koskevan erityissääntelyn nojalla silloin, kun korvausta vaaditaan kuljetukseen liittyvästä vahingosta. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että eduskunta hyväksyisi sen, että Suomi irtisanoo Montrealissa 25 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn kolmannen lisäpöytäkirjan. Matkustajien ja matkatavaran kan-

sainvälistä ilmakuljetusta koskeva lisäpöytäkirja on osa niin sanottua Varsovan sopimusjärjestelmää. Pöytäkirjan määräykset ovat päällekkäisiä Montrealin yleissopimuksen määräysten kanssa, eivätkä ne ole tulleet kansainvälisesti voimaan. Ei olisi tarkoituksenmukaista, että lisäpöytäkirja tulisi myöhemminkään Suomen osalta voimaan, koska se monimutkaistaisi kansainvälisiä ilmakuljetuksia koskevaa sääntelyä entisestään. Tavoitteena on, että Montrealin yleissopimus korvaisi vähittäin muutkin Varsovan sopimusjärjestelmään kuuluvat yleissopimukset ja pöytäkirjat.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella samanaikaisesti kuin Montrealin yleissopimus tulee kansainvälisesti voimaan. Sopimus tulee kansainvälisesti voimaan viimeistään 60 päivän kuluttua siitä, kun Suomi ja muut Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä Euroopan yhteisö ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa. Euroopan unionin neuvostossa on asetettu tavoitteeksi, että kansalliset toimet yleissopimuksen ratifioimiseksi saatetaan jäsenvaltioissa päätökseen vuoden 2002 loppuun mennessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Montrealin yleissopimuksen 33 artiklan 2 kappaleen nojalla henkilövahingon korvaamista koskeva kanne voidaan eräin edellytyksin panna vireille sopimusvaltiossa, jossa matkustajalla onnettomuuden aikaan oli asuinpaikka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kanteen nostaminen vahinkoa kärsineen asuinpaikkavaltion tuomioistuimessa olisi mahdollista vain silloin, kun myös vastuussa olevalla lentoyhtiöllä on vahvoja liittymiä kyseiseen valtioon. Siten

esimerkiksi suomalainen lentoyhtiö, jolla ei ole niin sanottua code sharing -sopimusta tai muuta vastaavaa yhteistyöjärjestelyä toisen lentoyhtiön kanssa, voisi yleissopimuksen perusteella käytännössä joutua vastaamaan matkustajan kanteeseen vain niissä valtioissa, joihin se itse suorittaa ilmakuljetuksia tai joissa se muutoin harjoittaa liiketoimintaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyisi Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn yleissopimuksen eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen

yhtenäistämistä siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan,

että eduskunta hyväksyisi sen, että Suomi irtisanoo Montrealissa 25 päivänä syyskuuta 1975 tehdyn kolmannen lisäpöytäkirjan Varsovassa 12 päivänä lokakuuta 1929 allekirjoitetun sekä Haagissa 28 päivänä syyskuuta 1955 ja

Guatemala Cityssä 8 päivänä maaliskuuta 1971 tehdyillä pöytäkirjoilla muutetun eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämistä koskevan yleissopimuksen muuttamisesta ja

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Erkki Pulliainen /vihr
jäs. Klaus Bremer /r
Jyri Häkämies /kok
Erkki Kanerva /sd
Saara Karhu /sd
Marjukka Karttunen /kok
Raimo Mähönen /sd

Tero Mölsä /kesk
Ismo Seivästö /kd
Timo Seppälä /kok
Harry Wallin /sd
Lasse Virén /kok
Raimo Vistbacka /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.